

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
Υπουργείο Εθνικής Οικονομίας
και Οικονομικών

Στρατηγική Έξυπνης Εξειδίκευσης 2021 - 2027: Αναβαθμίζοντας τις ικανότητες και τις προσδοκίες

Μιχάλης Γ. Γκούμας

Γενική Γραμματεία Δημοσίων Επενδύσεων και ΕΣΠΑ
Μονάδα Προγραμματισμού, Συντονισμού και Παρακολούθησης της
Εθνικής Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης (ΜΟΝ-ΕΣΕΕ)

Με τη συγχρηματοδότηση
της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Περιεχόμενα παρουσίασης

- Έννοιες και ορισμοί
- Στρατηγική Έξυπνης Εξειδίκευσης: Η μετάβαση από την προηγούμενη στη νέα προγραμματική περίοδο
- Αναβαθμίζοντας τις ικανότητες των φορέων
- Διαδικασία επιχειρηματικής ανακάλυψης 2023 – ένα καλό ξεκίνημα που συνεχίζεται
- Εν κατακλείδι...

Στρατηγική Έξυπνης Εξειδίκευσης – Ορισμός 1

Μια Στρατηγική Έξυπνης Εξειδίκευσης (Smart Specialisation Strategy - S3) συνίσταται στον εντοπισμό των τομέων που έχουν δυνατότητες ανάπτυξης, με βάση τους τοπικούς πόρους και τα συγκριτικά πλεονεκτήματα, και δίνει προτεραιότητα στην ανάπτυξη αυτών των τομέων μέσω καινοτόμων δραστηριοτήτων ή τεχνολογιών.

(Ευρωπαϊκή Επιτροπή και ΟΟΣΑ)

Στρατηγική Έξυπνης Εξειδίκευσης - Ορισμός 2

Η Στρατηγική Έξυπνης Εξειδίκευσης χαρακτηρίζεται από τον προσδιορισμό **στρατηγικών περιοχών παρέμβασης** (προτεραιότητες), ο οποίος βασίζεται τόσο στην ανάλυση των ισχυρών σημείων και των δυνατοτήτων της οικονομίας όσο και στη Διαδικασία Επιχειρηματικής Ανακάλυψης (ΔΕΑ) στην οποία συμμετέχουν τα ενδιαφερόμενα μέρη.

(Ευρωπαϊκή Επιτροπή)

Διαδικασία Επιχειρηματικής Ανακάλυψης

- Στη διαδικασία επιχειρηματικής ανακάλυψης συμμετέχουν όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη, τα οποία αφορά η Στρατηγική Έξυπνης Εξειδίκευσης και κυρίως
 - οι επιχειρήσεις,
 - οι φορείς παροχής γνώσης (πανεπιστήμια και ερευνητικά κέντρα),
 - οι φορείς χρηματοδότησης (π.χ. φορείς επιχειρηματικών κεφαλαίων - venture capitalists)
 - οι αρμόδιοι φορείς του ευρύτερου δημόσιου τομέα
 - εκπρόσωποι της Κοινωνίας των πολιτών
- Υιοθετείται μία επιχειρηματική προσέγγιση εστιάζοντας στις ευκαιρίες της αγοράς και τη διαφοροποίηση με σκοπό α) τον από κοινού προσδιορισμό των **προτεραιοτήτων** της έξυπνης εξειδίκευσης και β) την ανάπτυξη του κατάλληλου **μείγματος πολιτικής** για την υλοποίησή της.

Με τον τρόπο αυτό η εθνική ή περιφερειακή αρχή είναι σε θέση να γνωρίζει πού θα επικεντρώσει τους πόρους και την υποστήριξη.

Εθνική Στρατηγική Έξυπνης Εξειδίκευσης

Η Στρατηγική Έξυπνης Εξειδίκευσης την περίοδο 2021-2027 είναι εθνική με περιφερειακές εξειδικεύσεις, σε αντίθεση με την περίοδο 2014-2020 που σχεδιάστηκαν και υλοποιήθηκαν ανεξάρτητα μία εθνική και 13 περιφερειακές στρατηγικές.

Την περίοδο 2021-2027 το εθνικό και το περιφερειακό επίπεδο της Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης συλλειτουργούν και συνεργούν για την επίτευξη του μέγιστου δυνατού αποτελέσματος.

Αξιολόγηση Εθνικής Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης 2014 – 2020 (Προτάσεις - 1)

- Να υπάρχει μια καθαρή Λογική της Παρέμβασης της Στρατηγικής.
- Θεσμοθέτηση της ΔΕΑ ως μιας συστηματικής δυναμικής διεργασίας, στο επίκεντρο των πολιτικών οικονομικής και κοινωνικής ανάπτυξης.
- Αναβάθμιση του πλαισίου για τον βέλτιστο καθορισμό προτεραιοτήτων.
- Περιοδική συστηματική εφαρμογή της ανάλυσης SWOT.
- Ανάπτυξη μηχανισμού που αξιοποιεί και διασφαλίζει τη γνώση που βρίσκει πρακτικό πεδίο εφαρμογής.
- Διασφάλιση της ισόρροπης προσέλκυσης και ενεργού συμμετοχής φορέων και από τις τέσσερις έλικες στο Σύστημα Διακυβέρνησης της Εθνικής Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης (ΕΣΕΕ) αλλά και στη ΔΕΑ.
- Σύστημα Διακυβέρνησης: καθορισμός του ρόλου όλων των εμπλεκομένων, κατανομή αυτών στα επίπεδα διακυβέρνησης (αποφασιστικό-επιτελικό-εκτελεστικό επίπεδο), σαφής ιεραρχία.

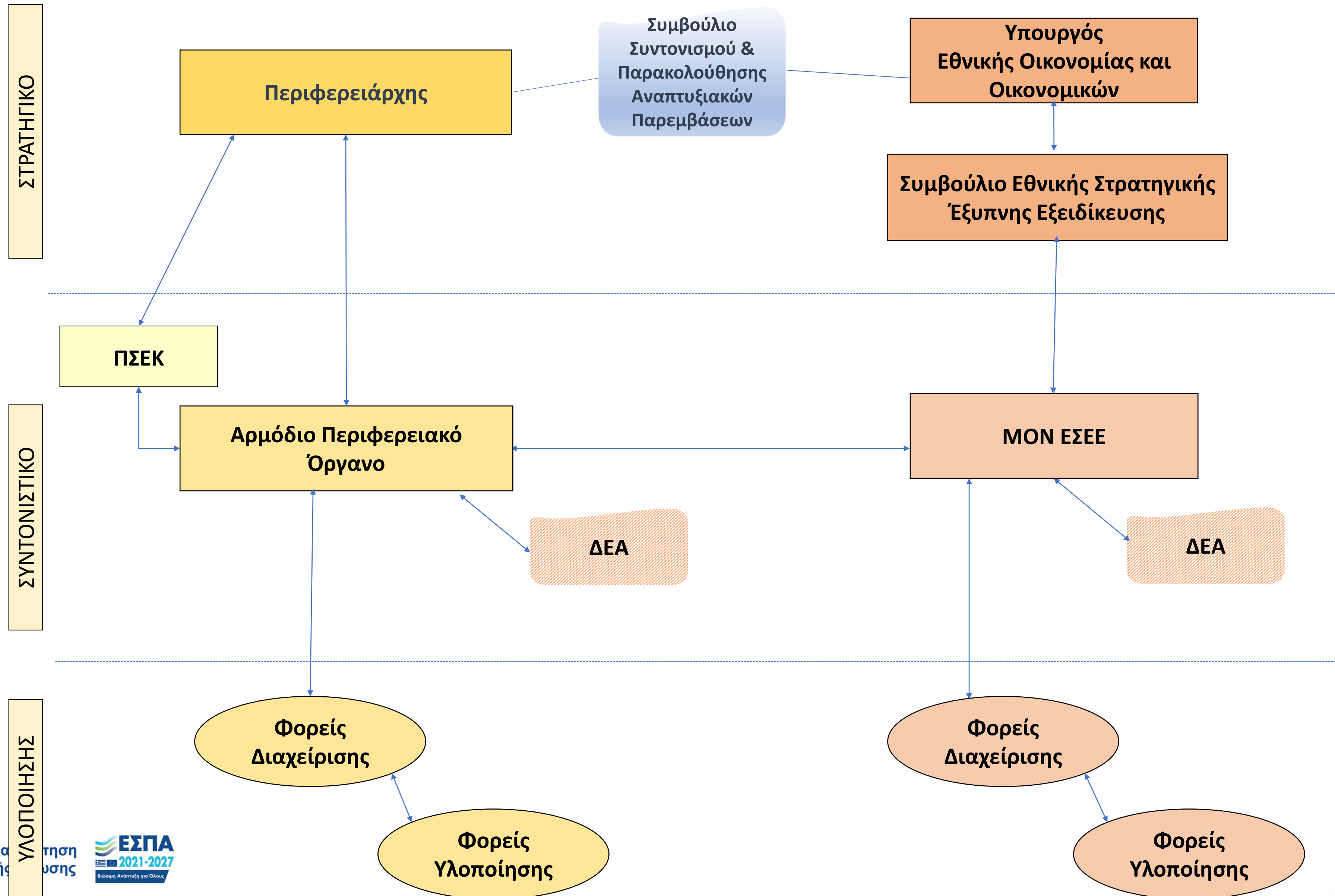
Αξιολόγηση Εθνικής Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης 2014 – 2020 (Προτάσεις - 2)

- Ενίσχυση της συνέργειας και συντονισμός με άλλα προγράμματα για μόχλευση πρόσθετων διαθέσιμων πόρων.
- Αναβάθμιση του μηχανισμού συντονισμού και παρακολούθησης της ΕΣΕΕ.
- Αξιοποίηση των αποτελεσμάτων του «Ερευνώ-Δημιουργώ-Καινοτομώ», όσον αφορά τις υποβληθείσες προτάσεις και τα εγκεκριμένα έργα, σε σύγκριση με τις προτεραιότητες που ανέδειξε η ΔΕΑ.
- Συγκερασμός και συντονισμός μεταξύ εθνικού και περιφερειακού επιπέδου ώστε οριζόντιες προτεραιότητες να σχεδιάζονται και να υλοποιούνται εθνικά ενώ συγκριμένες τομεακές/κλαδικές (καθετοποιημένες) προτεραιότητες περιφερειακά.
- Υιοθέτηση επαναλαμβανόμενων, κυλιόμενων προσκλήσεων εκδήλωσης επενδυτικού ενδιαφέροντος.

Αξιολόγηση Περιφερειακών Στρατηγικών Έξυπνης Εξειδίκευσης 2014 – 2020 (Προτάσεις)

- Η εφαρμογή των στρατηγικών έξυπνης εξειδίκευσης απαιτεί Θεωρίες της Αλλαγής προσαρμοσμένες στο περιβάλλον κάθε Περιφέρειας και επιλεκτικότητα στην επιλογή εργαλείων πολιτικής και ομάδων-στόχου.
- Ο συντονισμός και η συνεργασία μεταξύ των τομεακών και των περιφερειακών Προγραμμάτων πρέπει να βελτιωθεί και να αξιοποιηθούν συνέργειες για οικονομίες κλίμακας.
- Το μίγμα πολιτικής πρέπει ν' ανταποκρίνεται καλύτερα στις ανάγκες διαφορετικών εδαφικών τύπων ώστε να βελτιωθεί η χωρική συνοχή
- Οι στρατηγικές έξυπνης εξειδίκευσης πρέπει να παρακολουθούνται με μεγαλύτερη ανάλυση και να είναι αξιολογήσιμες
- Ειδικότερες συστάσεις:
 - Καλύτερη και συστηματική κατάρτιση του προφίλ των ωφελούμενων οργανωτικών μονάδων των ΑΕΙ/ΕΚ, κατ' αναλογία με τον τρόπο που εφαρμόζεται στις επιχειρήσεις
 - Θα πρέπει να υιοθετηθούν τα Επίπεδα Τεχνολογικής Ετοιμότητας (TRL) και να επιβεβαιώνονται, τόσο κατά την επιλογή των δράσεων όσο και κατά την ολοκλήρωσή τους
 - το Πλαίσιο για την Εκτίμηση της Ψηφιακής Ωριμότητας (Digital Maturity Assessment Framework) κινείται προς τη σωστή κατεύθυνση και μπορεί να υιοθετηθεί δίνοντας συγκρίσιμα αποτελέσματα σε ευρωπαϊκή κλίμακα.
 - Οι Ολοκληρωμένες Χωρικές Επενδύσεις μπόρεσαν, ως εργαλείο σχεδιασμού, να εξειδικεύσουν σε τοπικό επίπεδο την υλοποίηση της Περιφερειακής Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης και τον συντονισμό δράσεων σε τοπικό επίπεδο, οι οποίες (απουσία και ενός μηχανισμού διακυβέρνησης) θα ήταν πολύ δύσκολο να συντονιστούν από μόνες τους.

Δομή Διακυβέρνησης της Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης

Τομείς Προτεραιότητας της Εθνικής Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης

Αγροδιατροφική
Αλυσίδα

Βιοεπιστήμες,
Υγεία, Φάρμακα

Ψηφιακές
Τεχνολογίες

Αειφόρος
Ενέργεια

Περιβάλλον,
Κυκλική
Οικονομία

Μεταφορές &
Εφοδιαστική
Αλυσίδα

Υλικά, Κατασκευές
& Βιομηχανία

Τουρισμός,
Πολιτισμός &
Δημιουργικές
Βιομηχανίες

Υποστήριξη των Περιφερειών για την ενεργοποίηση των δράσεων Έξυπνης Εξειδίκευσης

- Εκπαίδευση
 - Συνεργασία με το ΕΚΔΔΑ / ΙΝΕΠ για τον σχεδιασμό και την υλοποίηση δύο επιμορφωτικών προγραμμάτων σε θέματα Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης εντός του πρώτου εξαμήνου του 2024
 - Δυνατότητα για προσαρμοσμένα προγράμματα με βάση τις εκάστοτε ανάγκες
- Μεταφορά τεχνογνωσίας / εμπειρίας από μία Περιφέρεια σε μία άλλη (peer to peer)
- Διοργάνωση συζητήσεων / ανταλλαγής εμπειριών στο **Δίκτυο Συντονισμού Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης**
- Διοργάνωση θεματικών συναντήσεων με αρμόδιους φορείς.

Δράσεις του Μέσου Τεχνικής Βοήθειας και Ανταλλαγής Πληροφοριών (ΤΑΙΕΧ) της Ε.Ε.

Υλοποιήθηκαν οι ακόλουθες δράσεις:

- Επισκέψεις εργασίας σε έναν εθνικό και ένα περιφερειακό φορέα στο Πόρτο Πορτογαλίας που ασχολούνται με θέματα Έξυπνης Εξειδίκευσης (12-15/12/2022)
- Ένα διαδικτυακό εργαστήριο μεταφοράς τεχνογνωσίας σε θέματα Έξυπνης Εξειδίκευσης από τις Ευρωπαϊκές περιφέρειες Norte (Πορτογαλία) και Navarra (Ισπανία) με τη συμμετοχή των αρμοδίων φορέων (9 -10/3/2023). Τα θέματα που αναπτύχθηκαν το διήμερο ήταν: α) Σχεδιασμός και υλοποίηση της Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης, β) Παρακολούθηση και Αξιολόγηση της Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης, γ) Διακυβέρνηση και Διαδικασία Επιχειρηματικής Ανακάλυψης και δ) Διεθνοποίηση της Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης.

Δράσεις του Μέσου Τεχνικής Βοήθειας και Ανταλλαγής Πληροφοριών (ΤΑΙΕΧ) της Ε.Ε.

- Ένα διαδικτυακό εργαστήριο σε θέματα Έξυπνης Εξειδίκευσης με θέματα α) δεξιότητες ανθρώπινου δυναμικού – Ειδικός στόχος 1iv, β) ενσωμάτωση των αποτελεσμάτων της ΔΕΑ στις προσκλήσεις των προγραμμάτων του ΕΣΠΑ, γ) η καινοτομία σε αγροτικές, ορεινές και νησιωτικές περιφέρειες – υιοθετώντας μία ευρεία άποψη για την καινοτομία και δ) κινητοποίηση και ενεργός συμμετοχή των ενδιαφερομένων μερών, από τις Ευρωπαϊκές περιφέρειες Καταλονίας, Βόρειας Ολλανδίας με τη συμμετοχή των αρμόδιων για τη Στρατηγική Έξυπνης Εξειδίκευσης φορέων, των διαχειριστικών αρχών και των Περιφερειακών Συμβουλίων Έρευνας & Καινοτομίας (4/7/2023).
- Σύνδεσμος για τις παρουσιάσεις των δύο διαδικτυακών εργαστηρίων του ΤΑΙΕΧ:
https://www.espa.gr/el/Pages/RIS3_TAIEX.aspx

Διενέργεια της ΔΕΑ σε Εθνικό επίπεδο

- Πραγματοποιήθηκε κατά τα έτη 2021 και 2022
- Συμμετείχαν
 - 59 επιχειρήσεις
 - 56 ερευνητικοί φορείς
 - 35 φορείς του δημόσιου τομέα
 - 24 φορείς της κοινωνίας των πολιτών

Διενέργεια της ΔΕΑ σε Περιφερειακό επίπεδο

- Το 2023 τέσσερις (4) Περιφέρειες - Αττική, Βόρειο Αιγαίο, Κεντρική Μακεδονία και Κρήτη - ολοκλήρωσαν έναν πλήρη κύκλο ΔΕΑ. Παράλληλα Περιφέρειες, όπως η Δυτική Ελλάδα και η Πελοπόννησος, ξεκίνησαν τη διαδικασία επιχειρηματικής ανακάλυψης εντός του 2023, η οποία συνεχίζεται ή ολοκληρώνεται το 2024.
- Συμμετείχαν (αθροιστικά στοιχεία 2023)
 - 256 επιχειρήσεις
 - 75 ερευνητικοί φορείς
 - 59 φορείς του δημόσιου τομέα
 - 73 φορείς της κοινωνίας των πολιτών
- Ο αριθμός των συμμετοχών σήμερα είναι πολύ μεγαλύτερος καθώς έχει ολοκληρωθεί (εντός του 2024) ένας κύκλος ΔΕΑ σε τρεις τουλάχιστον Περιφέρειες (Δυτική Ελλάδα, Ανατολική Μακεδονία – Θράκη και Θεσσαλία).

Διενέργεια της ΔΕΑ για το θέμα των δεξιοτήτων

- Ο επόμενος κύκλος της ΔΕΑ σε εθνικό επίπεδο θα διενεργηθεί εντός του 2024 και θα εστιάσει στο σκέλος των δεξιοτήτων του ανθρώπινου δυναμικού που απαιτούνται για την έξυπνη εξειδίκευση, τη βιομηχανική μετάβαση και την επιχειρηματικότητα.
- Τα αποτελέσματα του κύκλου αυτού θα επιτρέψουν την κατάρτιση στοχευμένων προσκλήσεων στο πλαίσιο του προγράμματος «Ανταγωνιστικότητα 2021-2027» σε δράσεις ανάπτυξης δεξιοτήτων S3, λαμβάνοντας παράλληλα υπόψη και τις σχετικές ανάγκες των Περιφερειών.

Εν κατακλείδι...

- Η δικτύωση και η ανταλλαγή καλών πρακτικών μεταξύ των φορέων της έξυπνης εξειδίκευσης αποτελεί κύρια αποστολή του Δικτύου Συντονισμού της Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης
- Υλοποιήθηκαν και πρόκειται να υλοποιηθούν στο μέλλον δράσεις ενδυνάμωσης των διαθέσιμων ανθρώπινων πόρων
- Η ΔΕΑ την περίοδο 2021 – 2027 έχει διευρυμένο πεδίο ανάλυσης και καλείται να απαντήσει σε ερωτήματα πέρα από την εξειδίκευση των τομέων προτεραιότητας, όπως π.χ. τα εργαλεία πολιτικής που πρέπει να εφαρμοστούν και οι ανάγκες για αναβάθμιση δεξιοτήτων του ανθρώπινου δυναμικού.
- Η σημαντική κινητοποίηση των φορέων της 4πλης έλικας στο πλαίσιο της ΔΕΑ σε περιφερειακό επίπεδο θα πρέπει να αποτελέσει την αρχή δικτυώσεων και μονιμότερων συνεργασιών μεταξύ επιχειρήσεων και ερευνητικών φορέων.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
Υπουργείο Εθνικής Οικονομίας
και Οικονομικών

espa.gr

Με τη συγχρηματοδότηση
της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Βιώσιμη Ανάπτυξη για Όλους